

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра технології і організації ресторанного господарства**

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою УТЕІ ДТЕУ
(протокол №1 п.4 від 30.08.2024р.)

Директор

П. Шафма Петро ГАВРИЛКО

**КУРОРТНА СПРАВА/RESORT CASE
ПРОГРАМА/COURSE SUMMARY**

Ужгород 2024

Укладач: Сабодош Г.О., к.т.н., доцент кафедри технології і організації ресторанного господарства

Програму з дисципліни «Курортна справа» обговорено та схвалено на засіданні кафедри технології та організації ресторанного господарства, протокол №1 від «29» серпня 2024 р.

Рецензент: Нетребський О.А., д.тех.н., професор кафедри технології та організації ресторанного господарства

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Курортна справа» призначена на для студентів ступеню вищої освіти бакалавр спеціальності 181 «Харчові технології» освітньої програми «Ресторанні технології» Ужгородського торговельно-економічного інституту відповідно до навчального плану. Матеріал курсу базується на знаннях харчової хімії та тісно пов'язаний з гігієною та санітарією, устаткуванням закладів ресторанного господарства, технологій ресторанної продукції, організацією ресторанного господарства.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Курортна справа» є формування у студентів загальних та фахових компетентностей у сфері функціонування курортів.

Завданням дисципліни «Курортна справа», є:

- розкрити принципи класифікації курортів, організації та санаторно-курортного обслуговування;
- окреслити сучасні проблеми функціонування та розвитку санаторно-курортних територій України та державного регулювання у цій сфері;
- ознайомити з класифікацією та географією курортів світу, розглянути основні тенденції розвитку курортів різних країн;
- охарактеризувати основні курорти світу;
- розкрити суть та проблеми раціонального використання та збереження природних ресурсів.
- сформувати у студентів поняття про курортну справу та основні етапи розвитку курортів та охарактеризувати їх сучасний стан;
- розкрити основні характеристики та значення природних лікувальних ресурсів, їх класифікацію;
- сформувати у студентів поняття про способи використання у цілях оздоровлення природних лікувальних чинників та основні методи кліматотерапії, гідротерапії, фітотерапії тощо.

Предметом вивчення дисципліни – є курортна інфраструктура.

2 . ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Навчальна дисципліна « Курортна справа» є вибіркової складовою циклу професійної підготовки фахівців.

Вона забезпечує *знання*:

- основних типів природних лікувальних чинників
- законодавчих актів, що регулюють здійснення курортної діяльності в Україні
- принципів розміщення і функціонування курортів і санаторно-курортних закладів.

вміння:

- використовувати галузеві законодавчі акти у навчальній, науковій та практичній діяльності;
- характеризувати основні типи курортів, визначати їх спеціалізацію;
- аналізувати вплив природних лікувальних ресурсів на здоров'я й самопочуття людини при їх використанні у лікувальних технологіях курортних установ.

Дисципліну «Курортна справа» здобувачі вивчають після опанування таких дисциплін, як «Гігієна та санітарія», «Технологія ресторанної продукції», «Оздоровче харчування».

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Курортна справа», як вибіркова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння здобувачами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідної навчально-професійної програмою.

«Ресторанні технології» (ОС бакалавр)

Код	Зміст компетентності	Номер теми , що розкриває зміст компетентності
Загальні компетентності за освітньою програмою		
K05.	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел	1-7
K 07.	Здатність працювати в команді.	1-7
K 10.	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	1-7
K11.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	1-7
K14.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для забезпечення здорового способу життя.	1-7

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за освітньою програмою		
K16	Здатність управляти технологічними процесами з використанням технічного, інформаційного та програмного забезпечення.	4-7
K 20	Здатність укладати ділову документацію та проводити технологічні та економічні розрахунки.	5-7
K 25	Здатність розробляти та впроваджувати ефективні методи організації праці, нести відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб.	2-7
K27	Здатність підвищувати ефективність виробництва, впроваджувати сучасні системи менеджменту.	2-7
Програмні результати навчання за освітньою програмою		
ПР02	Виявляти творчу ініціативу та підвищувати свій професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.	1-7
ПР 15	Впроваджувати сучасні системи менеджменту підприємства.	1-7
ПР 16	Дотримуватися правил техніки безпеки та проводити технічні та організаційні заходи щодо організації безпечних умов праці під час виробничої діяльності.	1-7
ПР 22	Здійснювати ділові комунікації у професійній сфері українською та іноземною мовами.	1-7
ПР 27	Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства, вести здоровий спосіб життя.	1-7

4 ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Рекреаційні ресурси. Вплив біометеорологічних факторів на людину

Роль природно-лікувальних факторів у розвитку курортів. Характеристика ландшафтних ресурсів. Розміщення курортів в залежності від рельєфу місцевості.

Біоклімат. Медико-кліматичний вплив параметрів біоклімату. Гідромінеральні ресурси. Характеристика та класифікація мінеральних вод. Лікувальні грязі. Інші природні лікувальні ресурси. Рекреаційні ресурси. Етапи дослідження рекреаційного потенціалу території. Методики оцінки природного рекреаційно-ресурсного потенціалу.

Природно-антропогенні ресурси. Історико-культурні туристичні ресурси. Вплив біометеорологічних факторів на людину. Основні характеристики метеорологічних факторів. Хімічні показники повітря. Температура, атмосферний тиск та вологість повітря.

Термічні впливи на організм людини: термічні умови середовища, тепловий баланс. Фізіологічні механізми терморегуляції: хімічний, фізичний, нервовий. Патофізіологічні аспекти теплового та холодового впливів.

Терміни адаптації до зміни температури середовища. Атмосферні явища. Оцінка телуричних факторів.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1-5

Основний: 1,4,5,10,14,15

Додатковий: 2,8,3,9

Інтернет –джерела :1,2,4,5

Тема 2. Основні кліматичні чинники та види кліматолікування, що використовують у санаторно-курортних закладах України

Сутність та елементи кліматотерапії. Аеротерапія та її види. Геліотерапія. Таласотерапія та її методи. Медична кліматологія. Фізичні і фізіологічні основи дозиметрії і дозування кліматолікувальних процедур. Вплив клімату на організм, адаптація, акліматизація.

Спелеотерапія та особливості лікування мікрокліматом соляних шахт. Карстові печери. Гідротермотерапія, найпоширеніші методи (сауни і лазні (римські терми, хамам, фінська та російська лазні, офуро)).

Мінеральні ванни та їх види. Мінеральні водойми та їх лікувальна дія. Пелоїдотерапія. Використання грязей, глин, парафіну, озокериту в санаторно-курортному лікуванні. Псаммотерапія.

Використання цілющих факторів рослинного та тваринного походження (фіто-, апі-, гірудно-, іппо-, дельфінотерапія тощо).

Масаж, його роль в процесі реабілітації та оздоровлення. Види масажу, класифікація, фізіологічна дія і гігієнічні основи масажу.

Мануальна терапія. Нетрадиційні види масажу: аюрведичний, тайський, стоун-терапія, бамбуковими паличками.

Характеристика, класифікація та значення фізкультурно-оздоровчих факторів. Форми лікувальної фізкультури: ранкова гімнастика, лікувальна гімнастика, дозовані пішохідні прогулянки, теренкур, лікувальне плавання тощо. Пілатес. Йога. Аеробіка та гідроаеробіка. Шейпінг. Преформовані та рідкісні лікувальні курортні фактори.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1-5

Основний: 1,4,5,10,14,15

Додатковий: 2,8,3,9

Інтернет - джерела :1,2,4,5

Тема 3. Класифікація курортів

Принципи класифікації курортів. Класифікація курортів за видами природних і лікувальних факторів. Бальнеологічні, бальнеокліматичні, морські, гірськолижні, гірсьокліматичні, кумисолікувальні, лісові, пустельні та спелеокурорти. Додаткові курортні фактори. Кліматобальнеологічні,

клімато-грязьові, кліматокумисолікувальні фактори. Особливості місцевих кліматичних курортів. Типологія курортів. Інтегральна класифікаційна схема курортів. Інноваційні типи курортів. Wellness і SPA центри.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1-5

Основний: 1,4,5,10,14,15

Додатковий: 2,8,3,9

Інтернет - джерела :1,2,4,5

Тема 4. Організація санаторно-курортного обслуговування

Принципи планування санаторно-курортної діяльності в Україні. Державне регулювання курортно-рекреаційної діяльності в Україні. Базові підходи до типології організацій курортно-рекреаційної сфери початку ХХІ ст.

Основні види санаторно-курортних закладів та їх характеристика. Особливості санаторно-курортного лікування. Експлуатація курортно-туристських комплексів. Функціональні складові курортного підприємства. Організація санаторно-курортного обслуговування.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1-5

Основний: 1,4,5,10,14,15

Додатковий: 2,8,3,9

Інтернет –джерела :1,2,4,5

Тема 5. Курорти Європи

Сучасний ринок лікувально-оздоровчого туризму Європи. Бальнеологічні курорти Європи. Кліматичні курорти Європи. Гірськолижні курорти Європи.

Характеристика основних курортно-санаторних закладів держав Балтії. Характеристика основних курортів і санаторіїв Болгарії, Хорватії, Чорногорії. Характеристика основних курортів Німеччини, Польщі, Угорщини, Чехії, Словаччини, Румунії, Італії, Франції, Іспанії, Швейцарії, Греції, Австрії, Великобританії.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1-5

Основний: 1,4,5,10,14,15

Додатковий: 2,8,3,9

Інтернет –джерела :1,2,4,5

Тема 6. Курорти Азії, Америки, Африки, Австралії

Етапи, проблеми та перспективи розвитку курортів Азії. Курортне господарство Азії. Бальнеологічні курорти Азії. Приморські курорти. Характеристика основних курортів Грузії, Азербайджану, Казахстану, Туреччини, Індії, Китаю, Таїланду, Малайзії, Японії.

Загальна характеристика курортного господарства Америки, Африки, Австралії. Характеристика основних курортів Південної Америки. Курортне господарство країн Північної Америки. Особливості африканських курортів. Курорти Австралії.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1-5

Основний: 1,4,5,10,14,15

Додатковий: 2,8,3,9

Інтернет –джерела :1,2,4,5

Тема 7. Охорона курортних ресурсів

Організація служби курортних та гідромінеральних ресурсів. Організація служби охорони курортних та гідромінеральних ресурсів та контролю за їх складом. Система стандартів з охорони курортних ресурсів. Методика і організація робіт по встановленню зон санітарної охорони. Методика встановлення округів санітарної охорони. Організація робіт щодо встановлення зон санітарної охорони.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1-5

Основний: 1,4,5,10,14,15

Додатковий: 2,8,3,9

Інтернет –джерела :1,2,4,5

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правовий

1. Закон України „Про курорти" від 5.10.2000 р., № 2026-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 50. – Ст. 435.
2. Про затвердження Загального положення про санаторно-курортний заклад: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2001 р. № 805. – <http://www.nau.kiev.ua>
3. Про затвердження зразка санаторно-курортної путівки: Наказ МОЗ України № 19 від 22.01.2002 р. – <http://www.nau.kiev.ua>
4. Про затвердження Критеріїв державної акредитації санаторно-курортних закладів України: Наказ МОЗ України № 167 від 08.05.2002 р. // 36. норм.-прав. док. з охорони здоров'я. – 2002. – Трав. – С. 16–56.
5. Про затвердження переліку населених пунктів, віднесених до курортних: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1996 р. № 1576 (із змінами, внесеними згідно з постановою КМ від 15.12.1997 р. № 1391). –

<http://www.nau.kiev.ua>

6. Про санаторно-курортне лікування: Наказ МОЗ України № 102/13 від 11.05.2000 р. – <http://www.nau.kiev.ua>

Основний

1. Бабов К.Д., Кулик В.В. та ін. Організація санаторно-курортного лікування та оздоровлення в Україні// Курорти та санаторії України: Наук.-пр. довідник. – К.: Видавничий дім «Фолігрант», 2009. – 432 с.
2. Єжов В.В., Гоженко О.А. та ін. СПА-технології у відновлювальній медицині і курортології: стан та перспективи розвитку в Україні//Курорти та санаторії України: Наук.-пр. довідник. – К.: Видав. дім «Фолігрант», 2009. – 432 с.
3. Кадастр мінеральних вод України/Під ред. М.В. Лободи. – К., 1996. – 27 с.
4. Колесник Е.О. та ін. Літопис курортної справи України//Курорти та санаторії України: Наук.-пр. довідник. – К.: Видавничий дім «Фолігрант», 2009. – 432 с.
5. Курорти України: минуле та сучасність. Санаторно-курортні заклади ЗАТ «Укрпрофоздоровниця». – К.: ТАМЕД, 2002.
6. Курортологія: методичні рекомендації до практичних занять/ Укл. І.Д. Бойко. – Чернівці: Рута, 2008. – 42 с.
7. Мінеральні води та курорти Львівщини/ Під ред. Матолича Б.М. – Львів: «Видавництво Палітра Друку», 2003. – 96 с.
8. Нікіпелова О.М. Лікувальні грязі (пелоїди) України // Курорти та санаторії України: Наук.-пр. довідник. – К.: Видав. дім «Фолігрант», 2009. – 432 с.
9. Самосюк І.З., Тондій Л.Д., Єжов В.В., Косоверов Є.О., Бучинський С.Н., Суботін Ф.О. Преформовані фізичні чинники // Курорти та санаторії України: Наук.-пр. довідник. – К.: Видавничий дім «Фолігрант», 2009. – 432 с. (С. 74 – 88)
10. Стафійчук В.І. Рекреалогія: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2006. – 264 с.
11. Туристична курортологія / Укл.: Бойко І.Д., Савранчук Л.А. – Чернівці: Рута, 2007. – 116 с.
12. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

Додатковий

13. Волошин О.І., Пішак В.П. Оздоровчі ресурси Буковини. – Чернівці: Прут, 1999. – 240 с.
14. Палієнко Г. Г., Возіанов О. Ф., Лобода М. В. Правильне питне лікування – резерв ефективного оздоровлення людей і завантаження оздоровчих закладів країн Чорноморського узбережжя, на курортах, у містах, промислових і “чорнобильських” зонах// Укр. бальнеол. журн. – 2002. – № 3. – С. 42–44.
15. Панасик Є. М., Федорів Я. М., Модилевський В. М. Загальна

- фізіотерапія і курортологія. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.
16. Статистичний щорічник України 2010 рік. – К.: Консультант, 2011. – 551 с.
 17. Україна: промисловість та інвестиційна діяльність: Атлас. – К.: ДНВП «Картографія», 2003.- 80 с.

Інтернет-ресурси

1. http://uk.wikipedia.org/wiki/Мінеральні_води
2. http://ukrmed.net.ua/?category=spe&altname=_Mir_SPA Світ SPA: Український медичний портал – інформаційний online вісник /
3. http://vechervkarpatah.at.ua/index/babkin_o_v_specialni_vidi_turizmu/0-2019
4. http://vechervkarpatah.at.ua/publ/test/rozdil_7_likuvalno_ozdorovchij_tu_rizm/6-1-0-1664.
5. <http://www.medkurort.com.ua/healingresorts.html> - курорти України
6. <http://www.medtour.info/aboutresorts/classification/balneo10/balneo10-кліматотерапія>
7. <http://www.morshinska.com.ua/water/classification/>
8. <http://www.sankurort.com.ua/uk/4/22/31/> СПА-технології у курортології та лікувальному